

Modul 8 – Våre barn og musikanter

Kulturskolen og skolekorpse

Av Endre Lindstøl

© Endre Lindstøl 2016

All sitering av teksten skal krediteres forfatteren.

Innhold

Innledning.....	2
Faglighet, motivasjon og mestring	2
Våre elever	3
Foresatte, politikere og administrasjon	3
Formelt samarbeid	4
Praktisk metodikk for samhandling.....	5
Faglig ansvarsdeling.....	7
Rekruttering gjennom kulturskolen	7
Felles visjon	8
Referanser	8

Innledning

Kulturskolen står i all hovedsak for den individuelle eller gruppebaserte musikkfaglige opplæringen av musikantene i skolekorpset. Noen kulturskoler praktiserer enkeltundervisning, mens andre har funnet gode former for gruppeundervisning som ivaretar musikantenes faglige utvikling på en god måte. Skolekorpset på sin side står for et samspilltilbud: Et sted der musikantene får musisert sammen, og får ta del i et større sosialt fellesskap.

Et samarbeid mellom skolekorpset og kulturskolen fordrer gode rutiner, avtaler og ikke minst kommunikasjon – på ulike nivå. Denne teksten har dette som tema. Det handler nemlig om våre felles barn og musikanter. En slik tenking kan gi synergieffekter både kulturskolen og skolekorpset drar nytte av.

En del av innholdet i denne teksten handler om erfaringer vi har gjort oss ved Larvik kulturskole. Vi har som mål å etablere en systematikk som innebefatter mer samhandling, deling av erfaringer og utveksling av ideer mellom kulturskolen og skolekorpset i kommunen. Samarbeidet skal føre til en god musikkfaglig utvikling, og at vi gir et best mulig tilbud til barn og ungdom som ønsker å spille i korps. Dette vil igjen øke trivselen og sannsynligheten for at det å spille i korps, blir en langvarig hobby.

For å sikre god rekruttering og at musikantene blir i korps over tid, må vi sammen prioritere tre forhold som vi mener er mest effektfulle på lang sikt: Faglighet, sosial tilhørighet og individuell utvikling. Dette får vi best til med en godt etablert og systematisk kommunikasjon mellom skolekorpset og kulturskolen.

Betegnelsen skolekorps er videre brukt som et samlebegrep for skolekorps, aspirantkorps og juniorkorps.

Faglighet, motivasjon og mestring

For å få til et tettere samarbeid mellom kulturskole og skolekorps er det viktig å peke ut noen kriterier for det å lykkes, og sette felles mål for et kvalitativt godt og helhetlig tilbud.

Vi bør i større grad forplikte oss til å presentere et opplegg der vi sammen tar ansvar for musikantens faglige progresjon. Og nettopp faglighet er et nøkkelord i dette arbeidet: Skolekorpset, kulturskolen, foreldrene og ikke minst musikanten selv ønsker og trenger progresjon. Dette fører igjen til at musikanten får opplevelsen av mestring. Mestring gir retning, driv, motivasjon, sosial tilhørighet og nysgjerrighet. Alt som skal til for at barnet får en hobby for livet.

Det er viktig å etablere spennende og gode samspillsituasjoner, både i skolekorpset og i kulturskolen. Da kan vi til sammen tilby et svært variert undervisningstilbud tilpasset den enkeltes behov. Disse tilbudene må ikke komme i konflikt med hverandre, men være komplimenterende. Dette fordrer igjen god kommunikasjon.

Mestrings- og ferdighetsaspektet er kanskje det aller viktigste både for å rekruttere nye musikanter, og for å gi eksisterende musikanter et meningsfullt tilbud. Barn og ungdom ønsker å nå de målsettinger de har satt for seg selv, og det skolekorpset har satt for gruppa. Da vil musikantene føle at deres prestasjon er en del av noe større.

Kulturskolen og skolekorpset må legge til rette for et sunt og trygt miljø der det er rom for å være den man er, naturlig å øve på instrumentet, og der det å snakke positivt om hobbyen sin kommer av seg selv. Da kommer også trivselen og de faglige resultatene.

Våre elever

Kulturskolen ønsker bred rekruttering. De siste årene har det vært nedgang i antall søkere, spesielt på blåseinstrumentene. Samtidig jobber flere skolekorps hardt for å være spilledyktige. Den gjensidige interessen og synergieffekten her er åpenbar. Dersom kulturskolen opplever en økning i antall blåseelever, kan de få et samspilltilbud i skolekorpset. På samme måte vil en økt tilstrømming til korpset generere flere elever i kulturskolen. Dette er selvfølgelig, men likevel svært viktig og ha som fundament i rekrutteringsarbeidet – kulturskole og skolekorps bør rekruttere sammen, samtidig og i stor grad med samme stemme.

I skolekorpsets kontakt med skoler og foreldre presenterer de korpsets faglige profil og sosiale fokus på en flott måte. Foreldrene får informasjon om konserter, turer og andre relevante aktiviteter. Her bør kulturskolen være med å presentere sitt opplegg rundt sin undervisning – både faglig og sosialt. Det er tross alt i dette krysningspunktet den nye musikanten befinner seg: Skjæringspunktet mellom den individuelle eller gruppebaserte undervisningen på kulturskolen, og samspilltilbudet i korpset.

Foresatte, politikere og administrasjon

Foresatte er engasjerte i barnas fritidsaktiviteter, og dette gjelder selvfølgelig også aktiviteter knyttet til skolekorpset og kulturskolen. Dersom vi sammen presenterer en tydelig, gjennomarbeidet og synkronisert musikkfaglig plan, vil foresatte oppleve det som et profesjonelt opplegg rundt sine barn. Videre må dette følges opp av god og jevnlig kommunikasjon, slik at de foresatte føler seg godt informert om barnets tilbud.

Informasjonsflyten gjør at kulturskolen og skolekorpset fremstår som strukturerte ikke bare overfor foreldregruppen, men også overfor skolen, kommunens administrasjon og politiske system. Både skolekorpset og kulturskolen trenger å bli tydelige, synlige og løftes opp og frem. Det gjør vi best ved å stå sammen.

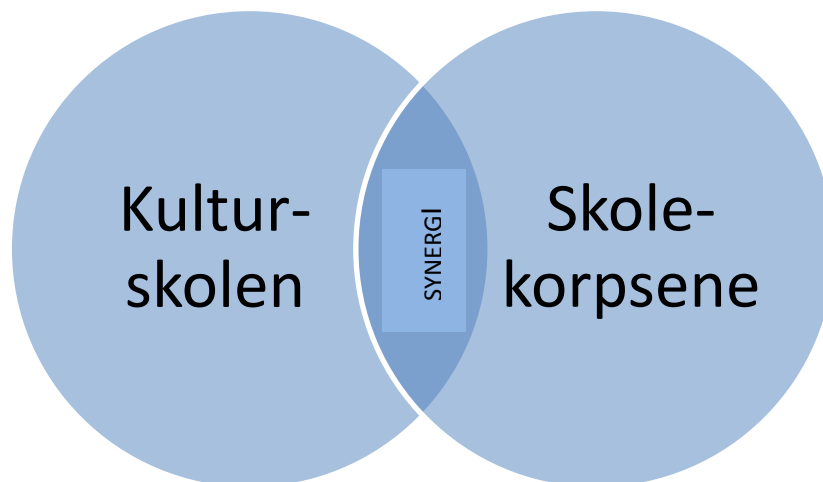
Formelt samarbeid

De aller fleste skolekorps bruker kulturskolen som en arena for den individuelle eller gruppebaserte undervisningen av barna i korpset. En del kulturskoler har også utarbeidet formelle dirigentavtaler med skolekorpset.

Alle skolekorps og kulturskoler bør utarbeide en forpliktende, langsiktig og systematisk samarbeidsavtale. Denne samarbeidsavtalen bør romme alt fra det praktiske og formelle til forpliktelser for samhandling. Samarbeidsavtalen bør også henge sammen med den nye rammeplanen for kulturskolen og fagplanene som ligger under denne.

Den enkelte kulturskole må finne plass til skolekorpset i sin lokale fagplan, og det er særs viktig at de blir synlige i planen. Korpsstyrer, musikanter og dirigenter skiftes ut med jevne mellomrom, og derfor vil en felles avtale sikre kontinuitet. Et godt fundamentert samarbeid vil ivareta musikantenes faglige og sosiale utvikling over tid.

Den viktigste delen av en samarbeidsavtale er det man blir enige om å gjøre sammen. Utviklingen av samarbeidet sikres ved at målet er et helhetlig og godt faglig tilbud til nye og eksisterende musikanter.

Fig1. Synergifelt for samarbeid kulturskolen og skolekorpset

Praktisk metodikk for samhandling

Samhandlingen mellom korps og kulturskole kan skje på ulike måter og med ulikt fokus. Systematikk, klare avtaler, forpliktelse og gjensidig forståelse er imidlertid avgjørende for at det skal fungere på sikt. En metodikk for å etablere en slik samhandling, kan komme i mange former. Under er det skissert ulike nivåinndelte treffpunkter. Hensikten med å dele dette inn i ulike nivåer, er å få til en langsiktig forankring med gode rutiner.

Fig2. Nivårekke for systematisert samarbeid kulturskole og skolekorps

Nivå	Når	Hva	Hvordan	Hvorfor
1 Kulturskolens ledelse og skolekorpsets styre	Oppstart nytt semester	Innmelding av elever senest 1.september hver høst	Som bruker i administrasjonssystem eller på andre hensiktsmessige måter	Kulturskolen får mulighet til å etablere faglig gode timeplaner så tidlig som mulig
		Samkjøre rekrutteringsstrategi	Utarbeide felles strategi	Presentere et helhetlig godt faglig og sosialt tilbud
		Samkjøre årshjul/arrangementer	Konkretisere egne og felles prosjekter	Etablere en god samordnet aktivitetsplan for barna og foreldre. Unngå kollisjoner og opphoping av aktiviteter
2 Kulturskolens ledelse og skolekorpsets dirigenter	En gang per semester	Diskutere metodikk i undervisningen	Finne en fordelingsnøkkel gruppe- og eneundervisning, individuell-, gruppeundervisning mm	Finne en undervisningsform som gir best mulig faglig utvikling for barna
		Diskutere bruk av undervisningsmateriell	Ble enig om en fordelingsnøkkel korpsrepertoar og solostoff/etyder/øvelser.	Forutsigbarhet og systematisk bruk av tid
		Organisere faglig og sosialt treff for alle skolekorps i kommunen.	Fellessamling alle musikanter i regi av kulturskolen.	Skape tilhørighet, faglig inspirasjon og motivasjon.
3 Kulturskolens pedagoger og skolekorpsets dirigenter	To ganger per semester	Repertoarutveksling	Fokus i undervisning; korpskonserter eller arrangement i regi av kulturskolen	Forutsigbarhet og systematisk bruk av tid
		Elevgjennomgang	Gjennomgang elevenes utvikling og fokusområder. Treffsikkerhet i nivå og målsettinger.	Sikre et best mulig opplæringsløp for barna
		Rekrutteringsarbeid	Diskutere og videreutvikle rekrutteringsstrategier	Sikre god felles rekruttering

Fig3. Beskrivelse av nivådelt samarbeid

Nivåene kan overlape hverandre. Med det menes eksempelvis at diskusjoner på nivå 2 også kan være aktuelle på andre nivå.

Det oppfordres til å etablere stormøter der alle aktører møtes til idemyldring og diskusjon. Her kan man etablere en felles forståelse av rollefordelingen mellom kulturskolen og skolekorpset, formelt og faglig. Møtene må ha en tydelig struktur og agenda, slik at det oppfattes som meningsfullt å delta.

Implementering av en systematisk modell for samarbeid krever også gjensidig forpliktelse. Gevinsten er at skolekorpset og kulturskolen har felles fokus på faglig utvikling, samt at begge sikrer stabil rekruttering på korpsinstrumentene.

Faglig ansvarsdeling

Prioritering av læremateriale er en stadig diskusjon mellom korps og kulturskole. Skal man prioritere skolekorpsets repertoar til neste konsert, eller skal den individuelt tilpassede opplæringen legge rammene? Svaret på dette er dynamisk. Med det menes at man gjennom god kommunikasjon og planlegging som skissert i figur 2, vil kunne legge opp til et opplæringsløp som ivaretar alles interesser.

Rammene for opplæringen bør med kulturskolenes fagplaner. Her understrekes viktigheten av det å oppleve mestring og positiv selvutvikling – sammen med andre. I tillegg vektlegges det å få et personlig og nært forhold til musikken, både i lytting og interpretasjon.

For å nå målsettingen trenger musikanten et bredt opplæringstilbud. De trenger kulturskolepedagogens spesielt tilrettelagte læringsmateriell og å kunne stemmen sin til skolekorpsets øvelsen. Da får musikanten dekket behovet for tilpassede utfordringer fra kulturskolen, samtidig som han/hun opplever mestringsfølelse og opplevelsen av å bety noe i et sosialt fellesskap. Hovedansvaret for å få dette til ligger hos kulturskolepedagogen og korpsets musikalske leder. Det tette samarbeidet er skissert i figur 3.

Rekruttering gjennom kulturskolen

Idretten har lenge vært flinke til å gi barn helt ned i treårs alder et aktivitetstilbud som ofte blir kalt allidrett. Dette er en systematisert og fast aktivitet der barna får en lekbasert introduksjon til ulike idrettsfaglige aktiviteter. En slik aktivitetsform er smart av flere grunner. Først og fremst fordi barna får delta i en meningsfull aktivitet sammen med andre, men også fordi de gjennom utprøving finner frem til den aktiviteten de trives best med. Vi vet med bakgrunn i moderne hjerneforskning at det er frem til barnet er fem år gammelt at det etablerer og utvikler kognitive strukturer.

Kulturskolen bør i fremtiden fasilitere et tilsvarende tilbud innen kunstfagene: Allkunst. Her kan skolekorpsets være en viktig bidragsyter. Ved å gi barn i ung alder et tilbud der de kan leke med rytmer, lyd, instrumenter og bevegelse introduserer vi dem ikke bare for spennende aktiviteter, men vi starter en musikkfaglig opplæring. Etter hvert som barnet blir eldre, kan man nærme seg opplæring på konkrete instrumenter. Da vil barnet i en alder av 7-8 år være utstyrt med en generell musikalsk bakgrunn og en spesiell instrumentfaglig kompetanse. I tillegg har barnet musikken som en del av sin etablerte tidsbruk på fritiden.

Skolekorpsets kan, sammen med andre frivillige lag og foreninger innen kunstfagfeltet, være med på å drifte en slik ordning. Ved opptak/instrumentutdeling i de ulike skolekorpsets kan man hente barna fra tilbudet i allkunst, og gi de et samspilltilbud i det skolekorpset de søker til.

Felles visjon

Skolen har i nyere tid satset tungt på lese- og skriveopplæring og realfag. Dette har gått på bekostning av de estetiske fagene. For 20 år siden var de estetiske fagene tilgodesett med 20% av timetallet i barnas opplæringsløp. I dag er tallet redusert til 12,5%. Årsakene til dette er flere og sammensatte, men det er ikke tvil om at den politiske vektleggingen av PISA-undersøkelsen, er sentral. Allikevel er det slik at signaler fra forskning, politikere og administrasjon gir oss grunn til å tro at kunstfagene og musikkfaget igjen vil få en sterkere posisjon i fremtiden.

Samfunnet kommer til å etterspørre kreativitet, innovative egenskaper, emosjonell kompetanse og dybdelæring – selve essensen i kunstfagene. Derfor må det satses på kunstfagene i opplæringsløpet og i fritidsbaserte aktiviteter. Dette kommer tydelig frem i den nye rammeplanen for kulturskolen og Ludvigsenutvalgets rapport «Fremtidens skole». Å musisere setter i gang svært avanserte prosesser i hjernen, det skaper trygge sosiale rammer, og gir den enkelte muligheten til å finne sin egen stemme. Dette i tillegg til gleden og berikelsen over det å mestre et instrument.

Skolekorpset må bli med på dette løftet i forhold til kunst- og musikkfagene for å sikre en god og stabil rekruttering i årene som kommer. En systematisert og forpliktende kontakt med kulturskolen er en god begynnelse.

Norsk kulturskoleråds visjon er «Kulturskole for alle» og Norges musikkorps forbunds er «Alle snakker korps». Visjonene har et sentralt krysningspunkt: Å treffe alle. Det betyr at man må ha et attraktivt tilbud for alle uavhengig av alder, bakgrunn, nivå og ambisjoner. For å få dette til må det fokuseres på de tre kriteriene faglig utvikling, sosial tilhørighet og individuell utvikling. Og disse tre målsettingene når skolekorpset og kulturskolen lettest med et tett og godt samarbeid.

Alle aktørene rundt musikanten er viktige i dette samarbeidet. Kulturskolen må ha etablert gode rutiner i forhold til ansvarsdeling, kommunikasjon og samhandling internt. Det samme gjelder samarbeidet mellom styret og dirigenten i skolekorpset. Dette skaper et godt utgangspunkt for god samhandling mellom kulturskolen og skolekorpset – en samhandling som styrker skolekorpsets plass i samfunnet generelt og det enkelte barns liv spesielt.

Referanser

NOU 2015:8: Fremtidens skole: Fornyelse av fag og kompetanser

Norsk kulturskoleråd (2016): Mangfold og fordypning: Rammeplan for kulturskolen, kapittel 1 og 2

Norsk kulturskoleråd (2016): Fagplaner for kulturskolen, høringsutkast

Stavanger kulturskole og NMF Rogaland: Håndbok for korpset i Stavanger